

PROJEKT RIADENIA A ROZVOJA BIBIANY, MEDZINÁRODNÉHO DOMU UMENIA PRE DETI

A. ÚVOD

BIBIANA, medzinárodný dom umenia pre deti je unikátnou inštitúciou nemajúcou vo svete obdobu, pretože združuje do jedného celku viaceré fenomény, najmä rôzne druhy vizuálneho umenia, ilustrácie a filmovej animácie, ako aj médium tlačenej knihy. Práve na tomto benefite je možné stavať ďalší rozvoj inštitúcie, ktorá by mala ísť s dobou elektronizácie komunikácie a využívania digitálnych médií, na ktorých vyrastá mladá generácia ľudí, ktorých kritériá hodnôt sa pomaly vzdďaľujú od klasických médií ručne vytvorenej kresby ilustrácie alebo fyzicky vytlačenej knihy. Súčasná spoločnosť sa nachádza na rázcestí medzi svetom fyzického kontaktu a virtuálnej reality, ktorej napomáha najmä prudký rozvoj mobilných zariadení slúžiacich na masívne využívanie elektronických sociálnych sietí. Bohužiaľ tento trend urýchlila celosvetová pandémia COVID-19, ktorá reštriktívnymi obmedzeniami vo sfére fyzického stretávania sa, posúva pomaly ale isto náš život do tzv. online priestoru. Práve celosvetová pandémia COVID-19 ukázala, že je v mnohých profesiách efektívnejšie pracovať z domu na home office, potraviny si nechať doviešť službou Tesco expres, hotové jedlo Boltom a v podstate aj ostatné veci dennej spotreby je možné kúpiť cez e-shop, čo len napomáha tomu, aby ľudia zostávali doma a nechodili von. Na tento trend prirodzene zareagovala aj BIBIANA a to práve v aktuálnom ročníku BIB, keď práve kvôli pandemickým obmedzeniam v oblasti cestovania po prvý raz v histórii rokovala medzinárodná porota BIB online. Na čo však BIBIANA nezareagovala, je budovanie dočasných tematických výstav v online priestore a v podstate už aj tento ročník BIB mohol byť aj touto formou prezentovaný, keďže napriek predĺženiu termínu konania do konca februára 2022 iste nemal každý možnosť túto unikátnu výstavu navštíviť.

Na margo vyššie uvedených procesov negatívne vplývajúcich na klasické hodnoty je možné dodať, že to nie je tak dávno, keď sa predpokladal zánik média tlačenej knihy a jej náhrady elektronickými zariadeniami, pričom história ukázala, že tento jav nenastal v takom rozsahu, ako sa predpokladalo. Tlačená kniha nezanikla, a je len na nás, či umožníme elektronickým médiám, aby ju definitívne pochovali alebo sa nám ju podarí udržať ďalšie desaťročia ako predmet kultúrnej hodnoty, k čomu môže výraznou mierou prispieť najmä taká inštitúcia ako je BIBIANA. V tomto smere už boli

v minulosti podniknuté adekvátne kroky na úrovni Vlády SR a to jej nariadením č. 554/2017 z 29.11.2017, na základe ktorého práve v BIBIAN-e vzniklo Centrum detskej literatúry, čítania a SK IBBY, ktoré programovo zabezpečuje ďalší rozvoj knižnej kultúry v oblasti literatúry pre mladých. Ďalší rozvoj uvedeného Centra treba do budúcnosti zabezpečiť komplexne, pretože externá koordinácia týchto aktivít nie je systémovým prvkom riadenia jeho širokospektrálnych aktivít.

B. STRATEGICKÝ PLÁN RIADENIA

Počas prvých 100 dní budú vypracované dva koncepčné dokumenty vo forme štúdií **Strategického plánu riadenia a Projektu zriadenia Múzea ilustrácií.**

1. Strategický plán riadenia bude obsahovať:
 - analýzu súčasnej situácie,
 - hodnotenie činnosti za posledné 4 roky,
 - strategickú víziu do roku 2030,
 - finančný plán na základe auditu čerpania finančných prostriedkov,
 - optimalizáciu organizačnej štruktúry na základe kritérií kooperatívneho manažmentu.
2. Projekt zriadenia špecializovaného Múzea ilustrácií bude vypracovaný v súlade so zákonom č. 206/2009 § 3 ods. 4 a) Z.z. o múzeách a galériách a predmetoch kultúrnej hodnoty so špecifikáciou priestorových, technických, personálnych a finančných prostriedkov nevyhnutných na prevádzkovanie samostatného múzea.

C. APLIKÁCIA ŠTANDARDNÝCH MODELOV RIADENIA PROJEKTOV

Viaceré nosné, cyklicky sa opakujúce projekty BIBIANY, či už Bienále ilustrácií Bratislava alebo Najkrajšie knihy Slovenska, sa riadia štatútmi, ktoré sú koncipované na základe anachronických modelov riadenia projektov. Z tohto dôvodu je potrebné ich aktualizovať na základe štandardov Metodiky riadenia projektov v oblasti štátnej správy podľa štandardov PRINCE2. Konkrétne ide o transformáciu zastaraných riadiacich orgánov, tzv. direktoriátov alebo komitétov na Programové riadiace výbory na čele so samostatným programovým riaditeľom pre BIB, BAB a NKS. V duchu

programového systému riadenia považujem za potrebné zvážiť manažovanie výstav a podujatí funkciou dramaturga ako individuálneho subjektu fyzickej osoby a jeho náhrady za kolektívny orgán Programovej rady zloženej z členov užšieho vedenia BIBIANY a zástupcov externých členov strategických partnerov.

V prípade agilného manažovania NKS nepovažujem za vhodné prevádzkovať odbornú porotu v počte 15-20 členov, ale kreovať porotu podľa profesijného zastúpenia: zástupcovia organizátorov (BIBIANA, MKSR, MŠVVaŠ SR, SNK, ZPS po 1 členovi) + výtvarný teoretik, literát, ilustrátor, grafický dizajnér, zástupca knižného vydavateľstva, zástupca z oblasti knižného obchodu. Navrhoval by som preto 11 členov, čím by sa zefektívnilo rokovanie poroty. V rámci kritérií hodnotenia najkrajších kníh budem tiež presadzovať jasne definované kritériá hodnotenia, ktoré sú podľa mojich osobných skúseností v prípade bodového hodnotenia v stupnici od 0-5 bodov častokrát veľmi subjektívne.

D. VÍZIA ĎALŠIEHO ROZVOJA BIBIANY

Ďalší rozvoj BIBIANY je potrebné riešiť koncepčne, a to od samotného posilnenia značky BIBIANA na Slovensku až po proaktívnu spoluprácu s partnerskými inštitúciami v zahraničí. Veľký potenciál vidím tiež vo zvýšení kvality dočasných výstavných podujatí technologickými inováciami v oblasti digitálnych médií, ako aj kreovaním výstav pre diverzifikované cieľové skupiny detí.

1. Nástroje na posilnenie značky BIBIANA na Slovensku

- 1.1. Vybudovanie otvorenej inštitúcie pre umelcov pôsobiacich v oblasti detskej ilustrácie a animácie na Slovensku a v zahraničí (workshopy – tvorivé pobyty a hostovania).
- 1.2. Programové budovanie strategických partnerstiev v oblasti ilustrácie, animácie a knižnej kultúry pre deti.
- 1.3. Systematická spolupráca s mladými talentovanými umelcami z Vysokej školy výtvarných umení a Vysokej školy múzických umení.
- 1.4. Vytvorenie maskota BIBIANY, ktorý bol ako rozprávková postava vytvorený významným slovenským rozprávkarom / rozprávarkou, vizualizovaná deťmi v tvorivých dielňach v podobe ilustrácií a animácií.

- 1.5. Vytvorenie nového mediálneho imidžu inštitúcie BIBIANY, medzinárodného domu umenia pre deti formou:
- redizajnu webovej stránky a zatraktívnenia obsahovej náplne v duchu digitálnej BIBIANY, ako elektronického katalógu BIB, BAB a NKS.
 - propagáciou novej vizuálnej identity ambasádorom BIBIANY, ktorý by ako influencer zabezpečil zvýšenie sledovanosti na sociálnych sieťach.

2. Potreba inštitucionalizácie spolupráce s partnerskými organizáciami v zahraničí s cieľom flexibilného reagovania na aktuálne trendy v oblasti ilustrácie, animácie a knižnej tvorby pre deti

- 2.1. V oblasti inštitucionalizácie spolupráce s partnerskými organizáciami v zahraničí si treba vziať za príklad najmä tím Sekretariátu BAB, ktorý nadviazal strategickú spoluprácu s francúzskym kreatívnym centrom „Atelier de cinéma d'Animation d'Annecy et de Haute-Savoie“.
- 2.2. V oblasti ilustrácie je potrebné okrem strategického partnerstva s organizátormi knižného veľtrhu Bologna Children's Book Fair (Taliansko) nadviazať spoluprácu aj s ďalšími podobnými podujatiami v zahraničí.
- 2.3. V oblasti súťaže Najkrajšie knihy Slovenska by bolo vhodné užšie spolupracovať s nemeckou inštitúciou Stiftung Buchkunst vo Frankfurte nad Mohanom, ktorá organizuje súťaž Najkrajšia kniha sveta.

3. Výzvy v oblasti realizácie významných podujatí v oblasti ilustrácie, animácie a knižnej kultúry pre deti

- 3.1. Bienále ilustrácií Bratislava:
- potreba zabezpečenia generálneho reklamného partnera, ktorý by finančne prispieval aj na iné nákladové položky ako záverečnú recepciu v podobe úhrady pohostenia vo vybranom gastronomickom zariadení, napr. aj na ubytovanie členov medzinárodnej poroty alebo propagáciu v médiách,
 - potreba vizuálneho odlíšenia súťažnej časti výstavy od nesúťažnej (držiteľ GRAND PRIX, Cena H. CH. Andersena), pretože napr. na

poslednom 28. ročníku BIB na Bratislavskom hrade obe časti splývali do jedného celku.

3.2. Bienále animácie Bratislava:

- potreba zabezpečenia generálneho reklamného partnera, ktorý by garantoval ďalší rozvoj tohto unikátneho filmárskeho medzinárodného festivalu,
- zlepšenie propagácie v médiách, pretože spolupráca len s RTVS, nie je vzhľadom na množstvo mediálnych kanálov pôsobiach na Slovensku postačujúca.

3.3. Najkrajšie knihy Slovenska a Najkrajšie a najlepšie detské knihy jari, leta, jesene a zimy:

- v prípade NKS je vhodné kreovať odbornú porotu podľa profesijného zastúpenia v jednotlivých oblastiach knižnej tvorby s cieľom zefektívniť rokovania odbornej poroty,
- v prípade NaNDK je potrebné do poroty hodnotiacej výtvarný zložku posudzovaných kníh nominovať takých členov, ktorí rozumejú ilustrácii, pretože sú v nej častokrát takí ľudia, ktorí hodnotia iné aspekty knihy ako sú ilustrácie,
- lepšia propagácia oboch súťaží medzi širšou verejnosťou, napr. formou výroby zlatých samolepkových medailí pre vydavateľstvá, ktoré by tým mohli vizuálne zatraktívniť svoje publikácie v kníhkupectvách.

3.4. Medzinárodná prehliadka divadiel pre deti: Hráme pre vás

- obnova zaniknutého projektu festivalu bábkových divadiel formou nadviazania spolupráce s profesionálnym neštátnym divadlom pre deti Divadelným centrom, ktoré každé dva roky organizuje divadelný festival Divadlo deťom.

4. Možnosti ďalšieho rozvoja tematických výstav v oblasti ilustrácie, animácie a knižnej kultúry pre deti

4.1. Zmena manažovania výstavných projektov z pozície dramaturga na kolektívny orgán Programovej rady, pretože funkcia dramaturga je skôr bežná v divadelnom, rozhlasovom alebo filmovom priemysle. Programová rada by mala byť zložená z vedúcich pracovníkov BIBIANY

a externých členov z inštitúcií majúcich blízky vzťah k BIBIANE (napr. zástupcovia zriaďovateľa, generálneho partnera, mediálneho partnera a inštitucionálneho partnera).

- 4.2. Obmedzenie počtu výstavných projektov v BIBIANE na kvartálne projekty, tj. 4 výstavy ročne, čím sa zabezpečí zvýšenie kvality výstavných projektov a úspora finančných a personálnych kapacít, ktoré sa budú môcť použiť na výstavy v externom prostredí.
- 4.3. Väčšia koncentrácia na online výstavy pre digitálnu galériu BIBIANY a interaktívne výstavy s aplikáciou digitálnych technológií pripravené v spolupráci s Ústavom technológií a inovácií.
- 4.4. Proaktívna spolupráca so zdravotne a sociálne znevýhodnenými skupinami detí bola v minulosti sporadicky riešená výstavnými projektami „Orbis cognitionis“ alebo „Zmysel to má aj bez zmyslov“. Formou arteterapie špecializovaných kreatívnych dielní treba tieto deti viac zapojiť do aktivít BIBIANY a to najmä v kooperácii s renomovanými organizáciami tretieho sektora: občianskym združením Artea, Ligy proti rakovine a Asociácie pomoci postihnutým (APPA).
- 4.5. Zintenzívnenie spolupráce so školami, regionálnymi knižnicami, galériami a múzeami pri propagácii fenoménu detskej knihy.

5. Potenciál Centra detskej literatúry, čítania a IBBY

- 5.1. Potreba zriadenia pozície interného koordinátora aktivít Centra, ktorá bola doteraz riešená externým spôsobom.
- 5.2. Viaceré projekty Centra, ako napr. Knižné hody, vyžadujú lepšiu propagáciu a koordináciu s relevantnými inštitúciami napr. s Bratislavským informačným a kultúrnym strediskom, aby sa nekonali v tom istom čase ako iné podujatia.
- 5.3. Nevyhnutnosť proaktívnej systematickej spolupráce s materskými školami a školami pre žiakov 1. stupňa nielen v Bratislave, ale na celom Slovensku.

6. Perspektívy v oblasti publikačnej činnosti

- 6.1. Redizajn revue BIBIANA, aby sa stal vizuálne príťažlivejším pre širšie publikum, vrátane polygrafickej kvality plnofarebného formátu a distribúcie do kníhkupectiev.
- 6.2. Vydávanie katalógov k najdôležitejším výstavám.
- 6.3. Realizácia cyklu „malých monografií“ o významných slovenských ilustrátoroch strednej a mladšej generácie.
- 6.4. Vlastná produkcia v oblasti kníh pre deti.

E. SWOT ANALÝZA BIBIANY

Príloha č. 1

Príloha č 1: SWOT ANALÝZA BIBIANY

Prioritizácia cieľa:

Posilnenie značky BIBIANA na Slovensku a v zahraničí a vybudovanie medzinárodne uznávaného centra umenia pre deti na úrovni vedomostnej inštitúcie celosvetového významu

		Užitočné	Škodlivé
Vnútroštruktúra	Vnútorne	Silné stránky - Unikátny charakter inštitúcie medzinárodného významu prevádzkujúceho bienále ilustrácie – BIB a animácie – BAB, - Dostupnosť výstavných priestorov v historickom centre Bratislavy, - Unikátna zbierka ilustrácií kníh a filmov generovaných BIB a BAB, - Atraktívnosť kreatívnych výstav a workshopov pre deti v oblasti umeleckých médií ilustrácie a animácie, - Vlastná produkcia animovaných filmov vytvorených workshopmi s medzinárodnými úspechmi a ich multigeneračné využitie.	Slabé stránky - Dlhodobá zanedbaná starostlivosť o kolekciu ilustrácií z BIB v nevyhovujúcich depozitároch, - Nedostatočné využitie digitálnych médií na propagáciu BIBIANY (webová stránka, sociálne siete, on-line výstavy), - Nedostatočná práca so znevýhodnenými skupinami detí, - Absencia produktov v oblasti knižnej ilustrácie generujúcich vlastné príjmy, - Absencia strategických partnerstiev v oblasti ilustrátorskej tvorby, animácie a knižnej produkcie na Slovensku, - Nedostatočná publikačná činnosť.
	Vonkajšie	Príležitosti - Vytvorenie Múzea ilustrácie ako organizačného článku právnickej osoby v súlade so zákonom č. 06/2009 Z.z. o múzeách a galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty, - Posilnenie značky BIBIANY strategickými partnerstvami s inštitúciami pôsobiacimi v oblasti umeleckej ilustrácie, animácie a knižnej kultúry, - Programové budovanie generálnych partnerstiev pre BIB, BAB a NKS, - Tvorba digitálnych výstav využiteľných v online priestore.	Ohrozenia - Degradácia kolekcie ilustrácií z dôvodu absencie programovej starostlivosti o zbierku, - Pokles záujmu detí o výstavy v BIBIANE z dôvodu ich slabej využiteľnosti v online priestore a nedostatočnej propagácie na sociálnych sieťach, - Strata unikátneho leaderského postavenia v oblasti fenoménu detskej ilustrácie vo svete, napr. ázijskými krajinami s vyššou finančnou podporou v oblasti kultúry (Kórea – Nami Concours / Šanghaj – Golden Pinwheel)